XX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 10. aprila 1940 Št. 15.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Nemška vojska v Danski in Norveški.

Vojna med Nemčijo in zapadnima velesilama je stopila v novo fazo. Ko to pišemo, zaseda nemška vojska Dansko in si je osvojila glavna obmorska oporišča Norveške. S tem je Nemčija bliskoma odgovorila na nove angleško-francoske namere zaostritve gospodarske blokade. V naslednjem podajamo vrstni red dogodkov.

Francosko-angleška predigra. — Koncem minulega tedna sta Francija in Anglija predložili švedski in norveški vladi **ultimativne spomenice,** v katerih razlagata, da sta proučili vprašanje nevtralcev na novi osnovi in da bosta odslej onemogočili vsak nemški uvoz iz nevtralnih držav. **Nemški poročevalski urad** je nato razložil, da hočeta zapadni državi nevtralnim državam odslej dovoljevati samo uvoz zanje potrebnega blaga. Če bi se nevtralne države protivile in bi kljubtemu skušale Nemčiji dobavljati blago, bi Francija in Anglija tudi nevtralne države uključili v blokado. Angleško-francoska spomenica Švedski in Norveški je vsebovala nadalje še vrsto vprašanj, kako se bosta skandinavski državi v bodoče zadržali napram zapadnima zaveznikoma, in obljubila pomoč za slučaj težkoč od strani Nemčije ali Rusije. — Skandinavski državi na spomenico, še nista odgovorili in bilo je očitno, da stojita pred težavnim vprašanjem.

Bliskoviti nemški odgovor.

Angleške ladje so v izvajanju novega blokadnega načrta polagale mine v norveških vodah. Sledil je v torek jutro nemški odgovor.

Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo sledeče sporočilo: **V odgovor na angleški napad na nevtralnost Danske in Norveške je nemška vojska vzela obe državi pod svojo oboroženo zaščito. V te svrhe so danes zjutraj vkorakale oziroma pristale v obeh deželah močne nemške čete vseh treh vrst. V zaščito operacij je bilo morje zaprto z minami.**

Zasedba Danske. — V torej zjutraj so nemške motorizirane čete prekoračile nemško-dansko mejo pri krajih Flensburg in Tondern in so korakale proti severu. Še v jutro so pristale v Kodanju (Kopenhagen — glavno dansko mesto) ter zasedle citadelo in radio-oddajno postajo. Ob 8. uri je bilo mesto v nemških rokah. Danski kralj Kristijan in danska vlada sta objavila na danski narod sledeči proglas: „Danskemu narodu! Nemške čete so danes ponoči prekoračile dansko mejo. Nemške čete so pristale na raznih mestih Danske. Danska vlada je s protestom sklenila, da bo varovala interese dežele in odreja z ozirom na zasedbo sledeče: V deželi se nahajajoče nemške čete so vpostavile sodelovanje z danskimi četami in zato je dolžnost naroda, da opusti vsak odpor proti tem četam. Danska vlada bo skušala narodu in deželi zagotoviti varnost pred nesrečnimi posledicami vojnega stanja in torej zahteva mirno in dostojno zadržanje ljudstva. V deželi naj vladata red in mir in kdor ima opraviti z oblastmi, naj se lojalno zadrži“.

Pohod na Norveško. — Norveški in danski vladi je nemška vlada predložila **spomenico,** v kateri naglaša, da sta Anglija in Francija nameravali Skandinavijo spremeniti v bojišče in ker Skandinavija ni odgovorila s primernimi ukrepi, bo zaščitila Norveško nemška vlada s svojo vojsko. Odgovornost za to pa nosita Anglija in Francija.

Tekom prvega dneva je **nemška vojska** — tako poroča nemški poročevalski urad — **zasedla vsa vojaško važna oporišča Norveške,** tako predvsem pristanišča Oslo (glavno mesto Norveške), Christiansand, Stavanger, Bergen, Trontheim in Narvik. V Oslu in Christiansandu je prišlo do močnega odpora ki ga je nemška vojska strla. S pomočjo vojnih ladij in letal so nemške čete zavzele obrežne utrdbe, ob katerih naj se razbije vsak sovražni napad. Zahodno od Bergena je prišlo do bitke z angleško-francoskimi vojnimi ladjami, pri čemer sta bili zadeti dve ladji in dve križarki. — Del norveške vlade se je umaknil iz Osla v severni Hamar, ostali ministri so stopili v stik z nemškim poslaništvom. Nemški poslanik v Oslu, Bräuer, je apeliral na norveško vlado, naj opusti vsak odpor, ki je povsem nesmiseln in bi položaj Norveške le poslabšal. Nemčija se ne bo ne danes in ne v bodočnosti dotaknila politične neodvisnosti norveškega kraljestva. — Zadnje vesti nemškega poročevalskega urada javljajo, da se je že osnovala nova norveška v lada pod Quislingom, ki bo stopila v stik z nemško vlado. Prvotno odrejena izpraznitev mesta Osla je bila preklicana.

Civilna mobilizacija Italije.

Mussolini je odredil nove določbe za slučaj vojne. Po teh so vse javne in zasebne organizacije in vsi državljani od 13. leta naprej — tudi ženske podvrženi civilni mobilizaciji. To se pravi, da jim država v vojni odkaže primerne civilne delokroge, po katerih se ojači zunanja obramba države. Pomnožene so bile nadalje obrežne straže. Hišni posestniki so dobili nalog, naj javijo vse železne ograje, v kolikor nimajo posebne umetniške vrednosti ali niso last inozemcev.

Življenjski prostor „Srednja Evropa“.

Kmetijski minister Darrè je imel v Budimpešti govor o gospodarskih vprašanjih srednje Evrope. Uvodno je minister poudaril, da pripravljata Nemčija in Italija preosnovo gospodarstva Evrope. Prvi poizkusi v srednji in vzhodni Evropi so se dobro obnesli in so potrdili pravilnost započetega dela. „Baš srednja Evropa je po usodi določena, da tvori po gospodarskem sodelovanju narodov skupen življenjski prostor“. Trgovino, ki se ravna po slučajno in trenutno podanih prilikah, je treba urediti tako, da se bo dolgoročno prilagojevala proizvodnji in medsebojnim potrebam. Sodelovanje Nemčije in jugovzhodnih držav se razvija v tem pravcu in je ta razvoj logična posledica treznih gospodarskih nazorov.

Zaostritev na jugovzhodu.

Anglija in Francija sta napovedali svojo novo akcijo — poostritev blokade Nemčije — tudi na jugovzhodu. Izožiti nameravata uvoz kolonijalnega blaga, namenjenega posredno ali neposredno za Nemčijo. Dunajski „Völkischer Beobachter“ ocenjuje to namero tako, da bi Balkan izožitev uvoza lažje prenesel kakor omejitev svoje trgovine z Nemčijo. Potem nadaljuje: Angleški nakup na Balkanu razpoložljivega blaga bi dvignil cene, nakar bi bilo treba zvišati plače in zaslužke, po „zlatem angleškem dežju“ bi ostala zmeda, ki bi imela nered v državnih financah in splošno obubožanje za posledico. — Začetkom tedna so nemški listi zabeležili, da je priplulo po Donavi v Rumunijo 7 angleških vlačilcev, ki so tovorili dinamit, topove, mine in drugo orožje in ki so nameravali nadzorovati podonavski promet.

Poplave v Jugoslaviji.

Zgodnjevigredni dež v Madžarski ima za posledico naraščanje voda v Jugoslaviji. Donava je narastla za 7 cm, prav toliko tudi Sava in posledica so poplave Banata, Srema in Slavonije. Najbolj je prizadeto mesto Novi Sad, porušena je proga Novi Sad — Sombor. Ob Tisi in Tamišu dela ljudstvo noč in dan pri nasipih, da se obvaruje še večje škode. Tudi v Smederevu je Donava udrla v mesto. Na donavski strani Beograda se je moralo prebivalstvo izseliti iz poplavljenih ulic. Vendar je višek naraščanja voda že dosežen in je pričakovati upadanje. Vlada je odredila vso potrebno odpomoč.

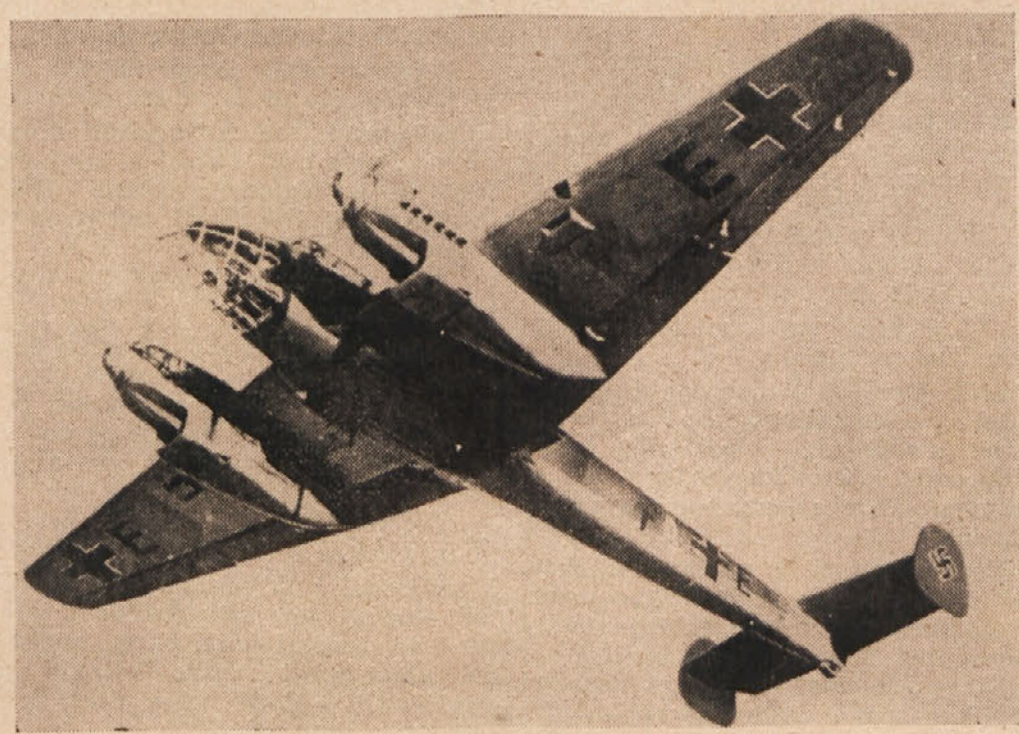

„Jagvar“, novo nemško bojno letalo.
Opremljeno je z dvema motorjema ter oboroženo z lahkimi in težkimi strojnicami. Ima 4 mož posadke. Namenjeno je za daljše polete. M. Zander

Amerika.

Nemški poročevalski urad poroča, da je predsednik zunanje-političnega odbora v ameriškem senatu, Pittman, odklonil zahtevo, naj se obdolžitve, ki jih vsebujejo v nemški „beli knjigi“ priobčene diplomatske listine, parlamentarno preiščejo. Odklonitev je zagovarjal s tem, da bi bilo neprevidno se razgovarjati o neavtentičnih (!) objavah vojskujočih se držav, ker vladajo v Zedinjenih državah tolikanj mirne razmere. — Ameriški poslanik Bullitt, ki ga objavljeni dokumenti opetovano omenjajo, se je vrnil preko Lizabone v Pariz.

Spremembe v angleški vladi. — Začetkom minulega tedna so bile v londonskem kabinetu izvedene nekatere spremembe. Ojačena je bila moč znanega ministra in prvega lorda angleške admiralitete Winstona Churchilla, ki druži odslej vrhovno poveljstvo na kopnem, na morju in v zraku. Ministrstvo za zračno letalstvo vodi Samuel Hoare, minister za zunanjo trgovino je postal John Simon, minister za prehrano pa veleindustrijalec Woolton. 72 letni predsednik Chamberlain si je sicer ohranil predsedstvo, vendar ga bo vodil vzajemno z ministrom Churchillom.

Kaj pripoveduje angleški vojaški šef? „Völkischer Beobachter“ objavlja izjavo vrhovnega vojaškega poveljnika Anglije, generala Ironside, časnikarjem nevtralnih držav. General je dejal med drugim: „Še danes me je strah, če pomislim, kaj bi se lahko zgodilo, če bi nas Nemci napadli takoj ob pričetku vojne, ko še nismo dejansko imeli nobene armade“. Nemško armado je general nazval „čudovit vojni stroj“, ki pa nima nobenega moža, kateri bi bil v svetovni vojni v višjem kakor stotniškem činu, medtem ko štejejo Angleži in Francozi vrsto izkušenih voditeljev iz svetovne vojne. Dunajski list dostavlja: Nemško vodstvo je mlado, hvala Bogu, v vojaščini in državi! „Poznam“, tako nadaljuje angleški general, „večino nemških armadnih poveljnikov in vem, da bi bili mučno prizadeti ob povelju, naj korakajo najprej“. Dunajski list dostavlja, da ja ni Nemčija napovedala vojne, marveč plutokratični zapad.

Vrhovni sovjetski svet je zasedal sedem dni. Otvoril ga je govor komisarja Molotova. Za vojaške namene je bilo odobrenih 57 milijard rubljev. Po finsko-ruskem miru pridobljena Karelija je pridružena karelijsko-finski zvezni republiki. Politične izjave komisarja Molotova so našle v svetu živahen odmev. Listi so zabeležili poudarek sovjetske nevtralnosti kakor tudi grožnjo Franciji in Angliji, naj nikar ne smatrata Rusije za vojaški instrument proti Nemčiji.

Na Bližnjem vzhodu. — Angleški listi svetujejo, naj bi države Bližnjega vzhoda — Turčija, Iran, Irak in Afganistan — svoj nenapadalni pakt spremenile v vojaško zvezo, kateri bi se priključila še Egipt in Transjordanija. Ta zveza bi bila po angleškem mnenju močna dovolj, da se z juga uspešno zoperstavi Rusiji. Medtem ko sta Turčija in Iran takoj pritrdili in izvedli potrebne korake, se afganska in iraška vlada še obotavljata. Pričakuje se, da bo general Weygand, poveljnik francosko-angleške armade v Siriji, zastavil pri obeh vladah svoj vpliv, da se načrt vojaške zveze držav Bližnjega vzhoda izvede.

Teden v besedi.

Turški min. predsednik je urednikom turških listov razložil položaj Turčije v tem smislu, da je turška vlada v sedanjem evropskem sporu nevtralna in da se njene obveznosti nanašajo samo na njen ožji položaj.

Na zapadni fronti je prišlo 31. m. m. do spopada med 25 nemškimi in 36 francoskimi letali. Sestreljenih je bilo pri tem sedem francoskih letal.

786 milj. dolarjev je določila v novem proračunu poslanska zbornica Zedinjenih držav Amerike za obrambne namene.

Italijanski listi trdijo, da so Angleži o priliki pogajanj v Moskvi ponudili sovjetom Carigrad.

Z odstopom ministra Jarosza je končnoveljavna priključitev podkarpatske Rusije k Madžarski.

4000 zabojev pomaranč je darovala berlinska fašistična skupina za ranjence.

V Španiji so proslavili obletnico zaključka meščanske vojne z velikimi svečanostmi. Brzojavno je izrekel čestitke tudi kancler Hitler.

Ob povodnji v Jugoslaviji se je zrušil jez ob Novem sadu. Voda je odplavila 400 poslopij.

Angleži so začeli ustavljati ameriške ladje, natovorjene z bakrom, ki so plule v Tihem oceanu v smeri proti ruskemu Vladivostoku. Rusija je odredila protiukrepe.

Francoski list „Jour“ previdno vprašuje, če bi ne bilo umestno, da se potom eksplozij onemogoči železniški promet na sibirski progi. Drug list, „Matin“, svetuje spet blokado Vladivostoka na skrajnem vzhodu. Vsekakor bodo zapadne sile skušale onemogočiti zunanji blagovni promet sovjetov.

Tudi v Zedinjenih ameriških državah so silne vigredne poplave.

V danskih vodah je neka angleška podmornica torpedirala nemški tovorni parnik „Stinnes“. Danska je vložila zbog tega protest v Londonu.

Turčija in Sirija sta minuli teden podpisali prijateljsko pogodbo.

Madžarski min. predsednik Teleki se je ob povratku z Rima razgovarjal z jugoslovanskimi časnikarji ter jim je izjavil, da temelji madžarsko-jugoslovansko prijateljstvo na realnih dejstvih in da bo on v interesu tega prijateljstva v kratkem obiskal Jugoslavijo.

Iraška država ima novo vlado, ki pa je po vzgledu bivše odvisna od Anglije.

65 tovornih vlakov z nemškim premogom prispe dnevno preko 7 obmejnih nemških postaj v Italijo. Italijani občudujejo sijajno nemško organizacijo prevoza.

„Vökischer Beobachter“ poroča o živahnem delovanju angleških agentov v Španiji, ki da so ostri sovražniki Francove vlade.

V Nankingu je prevzela posle nova kitajska vlada, kateri načeljuje Vangčungvei. Slednji je svoj kabinet označil za edino postavno kitajsko vlado. Sovjetska Rusija in Amerika nove vlade nista priznali.

Iz naše države

Göring nemški mladini.

Zadnji teden je govoril generalfeldmaršal Göring v slavnostni dvorani ministrstva za zračno obrambo. Med drugim je dejal, da je življenjsko veselje predpravica mladine, vendar zahteva sedanji čas od mladine v prvi vrsti disciplino in narodnosocialistično mišljenje. Ideale mladine v mirnih časih, zvestobo, pokorščino, tovarištvo, požrtvovalnost, lepo vedenje in junaštvo je treba tudi sedaj ohraniti, a ne samo v organizaciji, ampak tudi v vsakdanjem življenju, v šoli, doma, v poklicu in pri delu. Pri vsem tem naj se mladina klanja pred ustvarjanjem starih, naj spoštuje starost! Le tako bo opravičila zaupanje, ki ga vodja stavi v svojo mladino.

Vsak košček zemlje je treba izrabiti.

Namestnik vodje je izdal odlok, po katerem se mora vsak košček zemlje obvezno izrabiti. Obstojajo posebni uradi, ki imajo dovoljenje, da dodelijo neobdelano zemljo prosilcem v izrabo. Gre predvsem za neizrabljene parcele, v okolici mest, ki naj nudijo delavcem lastno preskrbo z zelenjavo in s krmo.

Vsak mora zavzeti stališče k svojemu času.

V Ludwigshafnu je govoril pred množico delavcev največjega nemškega kemičnega podjetja I. G. Farben v prisotnosti zastopnikov države in stranke državni prosvetni vodja Rosenberg. V svojem govoru je dejal, „da stojimo v velikem revolucijonarnem boju in revolucijonarni vojni in da je naša vojska revolucijonarna vojska. Izven Nemčije se govori vedno o velikih kulturnih državah Anglije in Francije. Nemčija pa ima starejšo in večjo zgodovino kot obe državi skupaj. Kar doživljamo danes pri Slovakih in Čehih, je nova ureditev nemškega življenjskega prostora, ker tod govorijo gradovi in mesta o nemški kulturni preteklosti. Tako nastaja nova povezanost nemške zgodovine in se urejuje nova Evropa. Vsak mora zavzeti k času, v katerega se je rodil, notranje svoje stališče!

Nove stavbe v Vzhodni marki davka proste.

Po novi odredbi so v Vzhodni marki davka proste vse stavbe, ki so bile započete vsaj pred 1. januarjem 1940 brez razlike na to, kdaj bodo gotove. Vendar je treba za stavbe, ki do 31. marca 1940 še niso bile gotove, posebej prositi za to ugodnost.

Družinska doklada za vpoklicane kmete.

Družinska doklada za vpoklicane kmete je novo urejena in sicer se ravna po vrednosti posestva, po številu otrok in po obremenitvi posestva. Doklada znaša pri vrednosti posestva do 6000 RM mesečno 30 RM.

od 6.000 do 8.000 RM . . 32 RM
od 8.000 do 10.000 RM . . 34 RM
od 10.000 do 12.000 RM . . 36 RM
od 12.000 do 14.000 RM . . 34 RM
od 14.000 do 16.000 RM . . 32 RM
od 16.000 do 18.000 RM . . 30 RM
od 18.000 do 20.000 RM . . 28 RM

Prekaša vrednost posestva 20.000 RM, se podpora ne podeljuje več. Če na ta način življenjska eksistenca ni zasigurana, veljajo splošni dokladni predpisi. Za otroke se podeljuje doklada le, če so pod 14 let stari, sicer samo, če se šolajo ali pa so dela nezmožni. Predpogoj za vse te doklade je, da se posestvo tudi v času vpoklica gospodarja v polni meri obdeluje.

Karta za dojenčke.

Od 1-aprila naprej se dobi tudi perilo za dojenčke le še na karto. Vsak prvi dojenček dobi karto z 90 pikami, medtem ko dobi drugi le še karto s 30 pikami, vsak nadaljni pa dobi spet 60 pik. Tudi posteljnina za dojenčke ni več prosta, ampak je treba imeti posebno nabavalno nakaznico. Pravico do teh kart imajo matere že od petega meseca nosečnosti, nadalje tudi matere, ki so porodile po 1. februarju.

Vesti iz Jugoslavije

Jugoslovanski ministri na potovanjih.

V Bukarešti so otvarjali jugoslovansko-rumunsko trgovsko zbornico. Iz Jugoslavije je došla na otvoritev gospodarska delegacija s trgovinskim ministrom Andresem na čelu. — Razstavo v Budimpešti sta obiskala jugoslovanska ministra Čubrilovič in Konstantinovič. Sestala sta se med drugim tudi z v Budimpešti navzočim nemškim kmetijskim ministrom Darrè-jem. Razgovarjala sta se tudi z madžarskim zunanjim ministrom grofom Czakyjem.

Finančna samostojnost Hrvatske.

Hrvatska banovina je dobila svojo finančno samostojnost. Ima sedaj svoje dohodke in bo po svojih organih pobirala neposredne davke, to so vsi davki, ki se knižijo pri davčnih upravah. Nadalje dobi vse takse na tem področju in trošarino na vino, žganje in druge alkoholne pijače. Davek na poslovni promet ostane državi. Vsi organi finančne uprave postanejo banovinski. Posebni državni organi bodo pobirali državne davke. — V volivne liste za hrvatski sabor je vpisanih nad milijon volilcev, voljenih bo točno sto poslancev.

Kulturne prireditve Slovenije.

Akademski pevski zbor nastopa ta teden na koncertih v Sarajevu, Beogradu, Nišu in Skoplju. Program obsega pesmi iz prejšnjega stoletja do najnovejših skladb. Nedvomno bo po njem višina slovenske glasbene kulture primerno podčrtana. — Zagrebška slovenska dekleta so za petnajstletnico obstoja svojega društva priredila koncert slovenske narodne pesmi. Dvorana je bila ob nastopu razprodana. — „Celjski zvon“ je počastil 60 letnico skladatelja Vinka Vodopivca in je imel zelo dober obisk in prav časten uspeh.

Senatorji narodnih manjšin.

Za senatorja nemške manjšine v Jugoslaviji sta imenovana dr. Georg Grassl in škof dr. Friedrich Popp. Tudi madžarska manjšina je dobila z imenovanjem dr. Imre Varady-ja svojega senatorja.

Še kaj: Ljubljanska medicinska fakulteta je sedaj razširjena na 6 semestrov. — V Brčkem v Hrvatski je začel izhajati ukrajinski list „Dunka“. — Opažajo, da se je z ustanovitvijo samostojne Hrvatske začel veliki kapital pomikati v Beograd. Banovina bo izdala protiukrepe. — Proračun slovenske banovine za 1940/41 predvideva okroglo 200 milj. din dohodkov in izdatkov, davki in doklade ostanejo nespremenjeni. — Mesarjem v Ljubljani, Mariboru, Kranju in Celju je dovoljeno zvišanje cen mesa. — V nekaterih predelih Jugoslavije so velike povodnji, tako predvsem v Vojvodini. — Srebrni kovanci za 20 din bodo s 30. aprilom vzeti iz prometa. — Slovenski tekači so v Carigradu odnesli prve nagrade. — Modernizirali bodo cesto Domžale-Ljubljana. — Slovenski skavti so priredili v povelikonočnem tednu svoje propagandne dneve. — Začetkom aprila je Slovenija praznovala materinski dan z lepimi proslavami v vseh večjih krajih.

Narod naj živi!

Podlistek

Ferdinand Goetel:

Sredi stepe.

(13. nadaljevanje.)

Drugo jutro se je popova žena silno začudila, ko je našla moža v cerkvi pred oltarjem. V duhu je sama sveto verovala, a ni mislila, da se bo stvar takole obrnila. Trepetajoča od radovednosti je napadla moža že pri cerkvenih vratih:

„Kako si spal?“ ga je vprašala z nekim zadoščenjem, ko je videla njegov bledi in mračni obraz.

A pop ji ni privoščil niti pogleda in se je molče napotil k zvoniku. Pozorno ga je ogledoval od vseh strani. Nato se je zaklenil v svojo sobo.

Po zajtrku je šel k županu in ga prosil da bi spregovorila nekaj besed na samem.

„Hotel sem ti reči, Semjon Semjonovič, da bi priskrbel malo čednega lesa za zvonik!“

Župan se je pomenljivo nasmehnil. „Pa ne, da bi se podiral?“

„Ne! Bog varuj! A danes sem ga ogledoval, pa mi nekaj ni všeč. Hotel bi dozidati vsaj še eno nadstropje in ga nekoliko lepše dovršiti. Vas je že tako narasla, čas je, da mislimo na božje delo!“ je končal negotovo, umikajoč se predirnemu županovemu pogledu.

„No, da,“ je počasi odgovoril kmet, „vas se je morda res razrasla, toda za les je teže kakor prej. Saj veste, oče, kako se je tu zaradi tega taborišča vse podražilo.“

„Plačal bom!“ ga je nestrpno prekinil pop; „saj je vendar ostal denar po tem Bolgaru. Nisem še izdal vsega, niti polovice še nisem izdal. Vidiš,“ izza oprsnika je potegnil šop bankovcev, „precej lahko dam aro! Najbolje je, ako koj vzameš vse in kupiš, kar je treba.“ Položil je denar na mizo.

Župan je gosta začudeno pogledal.

„Ali je prišlo kaj iz mesta?“ je podsmehljivo zašepetal.

„Nič ni prišlo! Pa kaj naj bi prišlo?“

„Ali pa vas kaj boli, oče Ilja!“ je silil kmet in nezaupno gledal zdaj denar, zdaj popa. „Zvoniku vendar nič ne manjka! Povej mi no, pop, kaj se je zgodilo!“

Pop je vzdihnil in se obrnil k oknu. Ni imel namena, da bi komu zaupal svojo skrivnost, saj se je čutil krivega samo pred Bogom. Tem manj jo je želel zaupati županu, ki ga naposled še lahko zapre. Vendar pa se je v duši počutil tako slabo in kmet je tako silno sitnaril, da naposled ni več vzdržal in je županu povedal ves potek nocojšnjega videnja.

Kmet ga je poslušal in gledal kakor norca. Ko pa je prišel do srečanja s prikaznijo, se je zresnil in si dal natančno opisati strašilo.

„On!“ ga je odločno prekinil, ne da bi čakal konca zgodbe, „poznam ga! Ponoči hodi po vaseh! Tu so se že drugi pritoževali! On! Gotovo je on!“

„Bolgarov pes?“ je vprašal pop, ki je zavohal nov preokret stvari.

„Bolgarov?“ se je umaknil župan. „Čemu Bolgarov? Pa saj je res podoben!“ se je hipoma zamračil. „Zato se nisem mogel domisliti, kaj je na tej bestiji tako posebnega!“

„Torej si ga tudi ti videl?“ je hlastno vprašal pop.

„Videl, celó od blizu,“ je počasi dejal župan, „ a le pomiri se, batjuška! To ni nikak duh, ampak le navaden pes. Prebiva v taboru. Pojdi tja pa boš videl. In nič se ne boj, ker bom že jaz obračunal z njim!“

„Tak velik . . . velikanski . . . bel . . .“ se je hotel še prepričati pop.

„Kajpada! Tudi oči ima kakor hudič! Isti! Prav gotovo isti! Rečem ti, pojdi po cesti okrog tabora, pa ga boš srečal tudi podnevi! . . . Nu, a kaj bo s tem denarjem?“ je dodal, ko je videl, da se pop ozira proti vratom.

„No . . . seveda! Če je že tako hudo za les . . . morda povprašaš tu in tam. Zvonik se vendar ne podira. Skratka: bomo videli!“ se je pop poslovil in sramežljivo spravil denar.

Niklas je bil že dalje časa bolan. Počutil se je slabo, čeprav ga je bilo sram, priznati to sebi ali komu drugemu. Pa kakšna je bila ta bolezen? Navaden prehlad od zadnjega nočnega sprehoda ob reki. Poleg tega nekoliko težav zaradi delovnega življenja, zaradi strelskih jarkov in vojaškega potepanja, pa še kaj zaradi mrzlice, ki jo je staknil v stepi. No, in leta — prvič je začutil njihovo hromeče breme.

Res se je dolgo boril s slabostjo, preden se je vdal tovarišem in legel na pograd. Brž ko je legel, se je vdal in se predal blaženosti trpljenja. Ni mrmral niti zaradi neumljivih dobrot, s katerimi ga je bil obdaril svet. Žimnica, ki jo je Vukinčič natlačil s pavolo, napukano s pecljev, ostalih po žetvi, je varovala stare kosti pred bolečinami. Trudno in razbolelo glavo je obdajala stara blazina, ki so mu jo bili poslali z doma. Pred mrazom, ki je pritiskal s polja, in pred mrzlico, ki ga je tresla, ga je varoval vojaški plašč, ki mu ga je posodil Sabo. Na pečici, narejeni iz škatel za prepečenec, je ves dan šumel postekljeni čajnik očeta Sebastijana . . . Razen tega je bilo še dosti drugih stvari, znesenih iz vsega tabora . . . Celó steklenica žganja od gospoda — višjega paznika.

(Dalje sledi.)

V zatišju.

Veliki svet sili k velikim odločitvam. Ni za nikogar skrivnost, da se bo lice naše celine po prestani vojni močno spremenilo in da bodo zunanje spremembe temeljile v novih postavah mednarodnega in narodnega življenja. Tudi naša slovenska narodna družina je na sedanji vojni neposredno soudeležena po svojih fantih in možeh v sivi vojaški suknji in še s tem, da radevolje prenaša bremena vojnega časa. V očigled te dejavne državotvornosti in državljanske zvestobe zamore naš človek molče iti preko krajevnih narodnostnih neprilik in motriti obči narodni položaj z dobro vestjo iz vidika slovenskega dostojanstva in slovenske časti.

Izredne prilike države vodijo med nami do narodno-političnega premirja in še do narodno-prosvetnega zatišja. V času, ko se država nahaja v vojni, katera je — tako je dejal kancler — zgodovinske važnosti, ker bo njen izid odločal o biti ali nebiti nemškega naroda, bi narodno-politične terjatve slovenske družine zvenele nekam malenkostno in bi nujno ostale brez odmeva. Narodna prosveta se v vojnem času ne more z haskom udejstvovati v velikih zasnovah in prireditvah. Naše narodne organizacije pogrešajo znatno število funkcionarjev. Naše narodno življenje in delovanje je v tej dobi manj vidno in slišno.

Površno in plitko bi bilo, če bi se zadovoljili s to bežno ugotovitvijo našega položaja. Dolžnost narodnega glasila je, da seže globlje in razgrne, kako si naše sedanje narodno žitje išče novim razmeram primerne oblike. S tem naj razveljavi še neke nazore o dozdevni narodni smrti koroških Slovencev.

Slovenska narodnost se nam razodeva v novi, lepši vsebini. Globoko v našo duševnost segajo njene korenine in objemajo najdražjo posest: vero v Očeta nad nami, vero v večno ljubezen in pravico, zavest dostojanstva poedinca, družine in naroda, blagovest trpljenja in trpečih. Nemški svetovni nazor je postal za nas Slovence zrcalo, v katerem zremo svoj obraz in razbiramo svoje napake in vrline. Premnog stoji pred velikimi vprašanji, katera je nekoč odrival od sebe kot nadležna in težavna. Danes se mu vsiljujejo vedno znova. V narodnem socializmu izpoveduje nemški narod ne le svojega gospodarskega in političnega programa, marveč še svoj religiozni, kulturni in socialni nazor. Za narodno družino nenemškega porekla, za nas Slovence je s tem podana nujnost, da smo si tudi mi s svojim pogledom na življenje in svet na jasnem. To se v slehernem našem človeku tudi dogaja. Smemo ugotoviti: duhovno in duševno napredujemo.

Mirna doba terja požrtvovalnost narodnjakov na svoj posebni način. Možato in glasno se je treba postaviti za narodno pravico in narodno čast. Zahteve v šolstvu, v narodno-kulturnem in gospodarskem življenju niso nikakor samo periodične, marveč morajo biti pripravljene in poudarjane dan za dnem. Z drugimi besedami: narodno vodstvo mora biti trajno pred vratmi pristojne oblasti in terjati tam pravico svojega ljudstva. Vojni čas pa je doba tihe, podrobne, požrtvovalne samopomoči. Prijatelju prožena desnica zadostuje za navduševalen govor o narodnih pravicah in zahtevah. Preprosta beseda o nezmagljivosti naroda kot naravne življenjske tvorbe nadomešča visoke narodno-politične uvodnike. Jasen poudarek, da smo in da hočemo živeti, mora v vojni zadostovati za velike narodne manifestacije mirnih let. Še premnoge krajevne neprilike je treba staviti v račun vojne in njenih izrednih razmer.

Vojni čas je doba tihe, podrobne, požrtvovalne narodne samopomoči. Prosvetnih prireditev, mladinskih in gospodarskih ter gospodinjskih tečajev ni. Igre uprizarjajo le na redkih odrih. Pevski nastopi naših fantov in deklet izostajajo. Še mesečni sestanki krajevnih prosvetnih družin so se iz razumljivih razlogov zredčili in se shajamo ponajveč še na po pravilih prosvetnih organizacij obveznih letnih zborih. To je obči pojav, značilen za vojni čas. Že stari Latinci so ga opisali: Inter arma silent Musae (med vojno molčijo boginje umetnosti). Pri pozornejšem gledanju narodnega žitja nas te tišine in tega molka nikakor ni strah. Narodno-prosvetno življenje se umika v zatišje vaškega in družinskega življenja. Visoke narodne zbore nadomeščata med vojno naša vas in soseščina. Naši domovi so koncertne dvorane, odri in čitalnice. Doma so naša dekleta v premnogih krajih našla prostora za svojo lepo pesem. Doma vodijo matere in sestre svoje mladinske tečaje in tod vzgajajo svoje male v lepi materni govorici. Sploh se daje danes v družini in soseščini več časti slovenski materni besedi in to ne najzadnje s prebiranjem slovenskih knjig in listov. Še tod je bilo treba žrtve, ker so letos izostale običajne Mohorjeve knjige in je treba iskati drugega čtiva.

Še to bi dejali o življenju v zatišju: ljudstvo moli! Kot bi razumelo vso veličino svojega časa in izročalo skrb za svojo in mladega rodu bodočnost Njemu, katerega živa stvar je. Tod je odjek najplemenitejšega narodnega čustvovanja. r.

Širom naše zemlje

Zlo ni vedno zlo.

Spisal Jakub Kolas. Iz beloruščine prevel Šedivy.

Že leta je visel želod na starem hrastu.

Bog ve, kako dolgo je že od tega, ko je bil majčken in še ni okusil trpljenja. Takrat se sicer nihče ni brigal zanj, kakor bi ga sploh ne bilo na svetu. Opazilo pa ga je izza gozda solnce in se je oziralo nanj ter ga pestovalo s svojo toploto, kakor bi bilo njegova mati. Ko pa je včasih preveč vroče pripekalo — tudi ljubezen često prekorači svoje meje —, se je skril majčkeni želod v senco gostih listov kakor gospod pod solnčnik. Radi tega se mu je vedno dobro godilo.

Tako je visel popolnoma neopažen. Končno pa se je le naveličal viseti.

Zakaj resnica je: če bi bilo kje še tako dobro, vendar ta dobrota neha biti dobrota, če je vedno brez spremembe. Tako je bilo tudi z želodom. Zato se mu je zaželelo drugačnega življenja in mikalo ga je, da bi skočil z veje in se trkljal po mehki zemlji. Nekoč pa se je odločil, da to željo uresniči.

Res je, da „tudi od vetra gori svet". Kakor navadno, se je ob solnčnem vzhodu prikradel veter, ta stari šaljivec in čarovnik, toda tako tiho, da ga ni slišal stari hrast. Začel je dražiti hrastovega sina. Kaj mu je odgovarjal želod, ne vem.

Čim dalje smelejši veter je govoril glasneje in je šepetal želodu takole: „Ti, norec! Jaz sem preživel na svetu več stoletij nego je listja na tem hrastu in zato ti pravim: V tebi je sila in ti si boš znal pomagati v vseh prilikah življenja in si utirati pot; kajti kar je živo, to živi in se ohrani."

A stari hrast je govoril: „Dragi sin! Počakaj še malo! Porasti še in zberi sile! O, ti še pač ne veš, kako težko je živeti na svetu! Poslušaj mene, starca!" Razumljivo je, da je očetu žal za sina.

„Oče me ne pusti!" je na prigovarjanje vetra tiho šepetal želod.

Kaj pa če bi ta razgovor slišala svinja! A nekoč v pozni jeseni je želod zagledal, kako je naglo drevila pod hrast kruleča svinja z dolgimi ušesi. Komaj jo je dobro zagledal, se je želod onesvestil. Zakaj na zemlji je ležalo mnogo takih želodov kakor on, ki jih je svinja hrustala brez usmiljenja, ker je pač svinja. Bog ji odpusti! Od velikega strahu se je ubogi želod ves tresel; izlezel je iz svoje skledice in padel na zemljo dva koraka od svinje. Padel je baš v tisto jamo, ki jo je napravila svinja s svojim dolgim rilcem.

A glej, kaj se je zgodilo! Svinja je hotela pojesti želode in je s tem pripravila posteljo enemu želodu. Želod je naslednje leto vzklil in vzrastel ter polagoma postal hrast, svinjo pa so ljudje zaklali in so jo podelali v meso.

Nov drobiž. — V promet prihajajo novi kovanci in sicer za 1,5 in 10 pfenigov. Izdelani so iz cinka in bodo polagoma nadomestili sedaj v prometu se nahajajoče kovance. Dosedanji kovanci za 2 pfeniga ostanejo v veljavi naprej.

Nemški otroški poletni vrtci so bili otvorjeni v Glinjah, na Radišah, v Goričah, Melvičah, Brdu. Po poročilu „Grenzrufa" je letos skupno predvidenih 130 do 150 nemških vrtcev, „da se tako odpomore itak prezaposlenim kmeticam".

Bleiburg—Pliberk. —, Na Belo nedeljo so fantje pevci pliberškega okraja zapeli — tokrat še posebej ubrano — s slovo Gitki iz znane Breznikove družine v Pliberku, ki se je zaročila s Cvetkom Millonig, Korenovim iz Zahomca na Zili. Poročni dan — ponedeljek po Beli nedelji — je bil poln pomladanskega sonca in srčnega veselja. Po poročnem nagovoru o važnem pomenu krščanske poroke in zakona v našem času so sledili vedno še lepi in pomenljivi cerkveni poročni obredi s poročno mašo in poročnim blagoslovom. Med poroko in mašo so peli cerkveni pevci obenem v zahvalo in slovo od neveste marljive cerkvene pevke. Po cerkveni slovesnosti so preživeli svatje v gostoljubni Breznikovi hiši lep popoldan, ki je kaj hitro potekel ob resnih in veselih napitnicah, ob domačem petju in prijateljskem razgovoru. — Novoporočencema želimo v novem celovškem domu veliko srečnih in veselih dni!

Z fronte. — Pismo sem sprejel iz domovine in sicer iz vesele ženitovanjske družbe pri Brezniku. Kdo bi se ga ne razveselil v tujini, kjer človeka objame tudi domotožje. Naj se s pozdravom v slovenskem tedniku iskreno zahvalim vsem podpisanim, posebno pa novoporočencema za pozornost in naj slednjima želim mnogo sreče! Hkrati pozdravljam vse Vogrčane. Rudolf Kučej.

Bilo srečno! — V Dobrli vesi sta se poročila spediter g. Štefan Sienčnik, rodom iz Mokrij, in gčna Milka Rutarjeva iz Žitare vesi. Mladi družinici želimo mnogo sreče na življenjsko pot!

Slovenski duhovnik se je ponesrečil v višini 7000 m. — V južno-ameriških Kordiljerih, na najvišjem vrhu Aconcagua z višino 7180 m, se je ponesrečil slovenski duhovnik Jože Kastelic. Nameraval se je zdraviti v gorskih kopelih pa se je odzval povabilu neke ekspedicije, ki se je odpravljala na najvišjo goro ameriške celine. Dosegel je višino 6800 m, ko ga je spet srečala z vrha vračajoča se skupina. Meneč, da pridejo za njim še drugi zaostali, je hodil naprej sam in najbrže zašel v hudo gorsko nevihto. Vsekakor ga po odhodu od skupine ni več nihče videl, našli so le njegov šotor in nekatere stvari. Rajni duhovnik je rodom iz Šmihela pri Žužemberku in je bil prej župni upravitelj pri Sv. Križu nad Jesenicami in nato več let kaplan na Jesenicah. Pred 10 leti se je odpravil misijonarit med argentinske Slovence.

Egg i. G. — Brdo na Zilji. — Naj nismo Brjani zadnji v koledarju našega lista. Evo par novic! Kdor bi nas sedaj obiskal, bi se čudil spremenjenemu licu krajev in ljudstva. Odkar nam je regulirana Zilja in je Šmohor postal spet središče političnega in gospodarskega življenja, smo nekam bolj moderni. Mnogo se gradi in prenavlja, gospodarji si naročujejo moderne stroje, dečle pa moderne kroje. — Beležimo vedno več krstov, smrti pa se krčevito branimo. Pa tudi o porokah ne vemo nič posebnega. — Lepo se presnavlja naše farno življenje. V velikem tednu smo imeli vedno češčenje Najsvetejšega. Dekleta so ovenčala cerkev z zelenjem, v noči na veliko sredo so prihajali v cerkev iz vseh vasi, na farni praznik sam pa je cerkev odmevala ljudskega, dekliškega in otroškega petja. Dan smo zaključili z obnovitvijo krstne in zakonske obljube in s posvetitvijo domovine Srcu Jezusovemu. — Tudi naše kakor melviško kulturno društvo še ni zaspalo in si predvsem dekleta želijo nastopa ob materinski proslavi ali slični prireditvi.

Köttmannsdorf-Kotmara ves. — Dne 17. marca t. l. so v Čahorčah pri Obritu umrli 73 letni Valentin Čimžar. Vsa fara jih je poznala in spoštovala kot dobrega gospodarja in skrbnega očeta. V vseh panogah kmetijskega gospodarstva so bili doma, sosedje so jih čislali kot dobrega poznavalca živinskih bolezni in moža, ki je vsikdar rad pomagal. Svojo družino so vzgajali v strogo narodnem in verskem duhu. Pred 33 leti so se doselili k Obritu v Čahorče z Visokega pri Kranju. Šest fantov in dve dekleti so se rodili pridnemu možu in njegovi zlati ženi Angeli, eden fantov je umrl na posledicah svetovne vojne na fronti, ostali imajo že svoje samostojne poklice, najstarejši. Mirko pa je naslednik na Obritovem domu. Pogreba so se udeležili v velikem številu domači gospodarji, pevski zbor je rajnkemu očetu zapel na domu in ob grobu mehke žalostinke, č. g. župnik Mente pa so se v nagrobnem govoru spominjali velikih pokojnikovih vrlin in rajnega očeta stavili možen v vzgled. Naj blagi Obritov oče počivajo v Bogu, njihovi družini velja naše toplo sočutje!

Friessnitz-Breznica. — V sredo 3. aprila smo položili v božjo njivo pri Sv. Jakobu v Rožu Sitarjevega očeta Filipa Serajnika. Zadnjo čast jim je izkazalo mnogo gospodarjev. Dosegli so 62 let. Bili so vzoren gospodar in dober oče. Na lepem Sitarjevem domu jih nasleduje sin Fridl, ki je bil kot mladi gospodar od vojaščine oproščen. Sitarjevi družini izrekamo toplo sožalje, rajni oče naj počivajo v miru!

Koroški drobiž: Z vžigalniki se je igral 12 letni Fric Waitschacher v Mostiču in pri eksploziji izgubil desno oko. — Dež. glavar je odredil, da je treba vsako menjavanje najemnikov stanovanjskih in poslovnih prostorov tekom 3 dni javiti oblasti; za prijavo se uporabljajo posebni formularji, na katerih se navede dosedanja in nova najemnina s potrdilom starega in novega najemnika. — Delovni minister je odredil, naj se v vseh trgovinah uvede opoldanski odmor razven v sobotah in pred prazniki. — S 1. aprilom je v Celovcu novi obrtni nadzorstveni urad, ki ima svojo višjo instanco v Gradcu. — V načrtu je obnova dela v pred 300 leti opuščenem zlatem rudniku pri gornjekoroškem kraju Döllach. Po geoloških cenitvah skrivajo Visoke Ture do 300.000 kg zlata. — V Velikovcu je umrl mestni tajnik Jožef Luyderer. Služboval je v občini 36 let.

In on? Zdravnik: „Vaša žena ni bolna, boleha samo na živcih, a to nikakor ni nevarno. Zastran te bolezni lahko še živi sto let." — Zakonski mož: „Pa jaz?"

Poziv. Izgubil sem denarnico s sto markami. Najditelj ali tat se iskreno prosi, da vsaj, če že noče vrniti denarja, javno izjavi, da denarja nisem jaz zapravil, kakor trdi moja žena. — Peter Smuk.

Nevaren teater. Nekje so že tretjič igrali „Miklovo Zalo". Dvorana je bila vsled nekega pogreba v fari skoraj prazna. Med gledalci so bili trije fantalini, ki so se med igranjem glasno pogovarjali. Kar se dvigne igralec Iskender-bega, stopi na rob odra in zagrmi v dvorano: „Mir, če ne, bo pretep! Ali ne vidite, da nas je Turkov več ko gledalcev?"

Huda kazen. Nekje v deželi je bil tat, ki je zmirom kurja jajca jedel. Nekoč ga zalotijo v njegovem poslu in moral je pred sodnika. Sodnik je dolgo tuhtal, kakšno sodbo bi mu izrekel, nazadnje se je odločil: „Tri tedne zapora ob sami jajčji jedi brez kruha in brez vode". — Kazen je zalegla. Ko je tat prišel po treh tednih iz zapora, se je jajc tako prenajedel, da mu je bilo slabo, komaj je kako kuro zagledal.

Govorniška cvetka. — Na nekem zborovanju je govornik, ki je imel bolj rahel glas, v teku govora tudi dejal: „Naglasiti hočem, da me čujejo vsi rojaki naše lepe domovine . . . „Pa se oglasi v ozadju dvorane nekdo: Glasneje, prosim, tu ne slišimo!"

Naša prosveta

Duh naše zemlje.

Ste že kedaj zrli to našo lepo zemljo, razprostrto ob Zilji, Dravi in Beli. v preprostosti Frančiškovega krščanskega duha? Ne z gospodarskim pogledom, ki meri johe in rentabilnost, še manj s pogledom lesnega trgovca, ki ocenjuje les v zelenih gozdovih in škodo. goličav, tudi ne z očesom zemljepisca, ki išče višav in nižav ter meri nebesno stran! Ne! Marveč s preprostim Frančiškovim pogledom, ki ni meril in cenil, ampak s sveto ljubeznijo nežno objel zelenje in cvetenje, nižave in višave in molil v srcu Duha, čigar sveta stvar je zemlja in kar je na njej. In vsa narava se mu je približala tako kakor še nikomur in razgrnila predenj vso svojo deviško krasoto. Le kmetu še, ki je s spoštovanjem v srcu razoglav sejal prgišča semena v odprte brazde in čutil omamljivi vonj svoje grude, se je razodela skrivnost žive zemlje. Le on sam ve za tajno domovine, mi ostali pa smo brezdomovinci.

Ste že kedaj prisluhnili govorici preprostega hribovskega človeka? Neizumetničena, često raskava in trda je, a krepka in pristna kakor kmečki grunt. Ziljanu njegova govorica mehko poje, lahkotno ko igrajoči se dravski valovi žubori Rožanu, trda in raskava je gorjančeva, preprosto lepa pa podjunščina. Da bi jo bolj spoštovali, našo lepo govorico! Z ljudstvom vred je otrok naše zemlje in kadar jo tujčimo in grdimo, onečaščamo tudi svoj grunt.

V pregovore je ljudstvo pred nami, ki je bolj živelo s svojim gruntom ko mi, položilo svojo modrost. Še danes pravimo, da ima kdo grunta za eno rjuho, da mu je mar za delo ko za lanski sneg, da ima otrok kakor bi hruško potresel. „Najprej te dobro plačajo, potem te pa pomolzejo.“ to je uprav točna ljudska razalaga kapitalizma, „najprej mu daš na roko, da ga vjameš, potem pa ga pretepaš z bičem“ je ljudski namig na premnogo hinavščino. V enem samem pregovoru je često modrosti za celo učeno knjigo. Za tujo učenost in priučeno znanje pa so imeli nekoč pomemben naziv: sračje perje.

V pesem so davni, nepoznani pevci izlili svojo ljubezen. Za njimi jih je pelo in komponiralo sto drugih, da je končno ostal izbrušen dragulj narodne popevčice. V njej je kronika davnih dogodkov, v njej slika davnih rodov, njihovega življenja in čustvovanja.

In še: pripovedke, pravljice, običaji, noše. Vsetod je duh naše zemlje, ki je razkošno razsipala svoje bogastvo ljudstvu, ki se je čutilo njenega otroka in jo otroško-nedolžno oboževalo.

—

Letni zbor sveške „Kočne“ dne 7. aprila je posetilo lepo število mladih in starih članov. Otvoril ga je pevski zbor društva z himno „Nmav čriez jizaro“, nakar so po pozdravnih besedah predsednikovih sledila poročila odbornikov. Po pesmi „Že rožce po polju cvetejo“ je bil dosedanji predsednik imenovan za društvenega vodje, tajniške posle pa bo opravljala odslej Pavla Permož. V krepkem nagovoru je novi vodja zajamčil strumno društveno disciplino „Kočne“. Nato je osrednji prosvetni tajnik orisal kulturne naloge slovenske družine ter pozival navzoče, naj čuvajo čast slovenske materne besede in narodne kulture. Zboru je sledila proslava 50 letnice službovanja organista in pevovodje g. Jakoba Beguša. Zastopnik pevske družine je sivolasemu, a še čilemu jubilantu po jedrnatem nagovoru izročil krasno izdelano diplomo častnega članstva „Kočne“, pevci so vodji nazdravili s slovesno „Zadoni nam“. Nato so prečastiti g. župnik orisali velike zasluge, katere si je slavljenec stekel v petdesetletni službi mežnarja, organista in pevovodje, ter mu vročili pismeno priznanje prevzv. škofa krškega in darilo farnega odbora. Ginjen se je jubilant zahvalil za lepo slavje. Lepi popoldan so zaključili pevci z dobro prednašanim venčkom slovenskih narodnih pesmic.

Služkinjam v številnih družinah, delavkam v municijskih tovarnah in kmečkim dekletom ni treba v obvezno delovno službo. Vse te namreč že znajo ceniti vrednoto in važnost dela in jim zato ni treba šole in vzgoje v dekliških delovnih taborih.

Naše gospodarstvo

Vigredna setev.

Čim bolj se bliža čas vigredne setve, tem bolj je potrebno, da pregledamo shrambe in kašče, če imamo potrebnega semena. Če komu manjka, naj ga takoj naroči, ker mora biti pripravljen, da bo treba dalje časa čakati na dostavitev kakor druga leta. A ne zanašajmo se na dobavo semen od različnih kmečkih in semenskih institutov, kajti le prelahko se zgodi, da bomo čakali zamanj. Zato naj gleda vsak, da si preskrbi potrebna semena pri svojih sosedih, če si jih že res sam ni pripravil.

Predvsem moramo skrbeti za jaropšenico, ker zahteva čim bolj zgoden posevek. Isto velja za ječmen in oves. Če sejemo namreč prepozno, obstoja nevarnost, da na presuhih tleh trpi kalenje. Že sedaj je treba nadalje izločiti semenski krompir izmed ostalega, da ob času saditve ne bomo v zadregi. Ravno tako važna pa je skrb za krmska semena, kakor deteljo, lucerno, turšico, poljski fižol in grah. Znano je, da radi slabega vremena lansko leto nismo pridelali dovolj potrebnega semena te vrste. Zato je zahteva časa, da nikakor ne sejemo samo deteljo ali samo čisto lucerno, temveč da sejemo deteljo ali lucerno le v zmesi z različnimi drugimi travnimi semeni. Na ta način bomo pomagali tudi sosedu in sami ne bomo utrpeli nobene škode, ker je krmska vrednost take zmesi le še povečana. Najboljše je, če sejemo deteljo v zmesi z 20% laške trave (welsches Weidelgras).

Vsa semena je treba v prvi vrsti temeljito sčistiti. Tudi najdaljša pot do čistilnega stroja ni predolga v primeri z uspehom, ki ga dosežemo s čistim semenom. A to še ni dovolj. Tudi sčiščeno seme je treba pacati, da ga obvarujemo pred različnimi bolezni kot so rja in druge. Čisto napačno je mnenje, da za jaro-žito ni potrebno pacanje. Razkuževanje stane le malo denarja in ne preveč časa, donaša nam pa veliko več in mnogo boljše sadove. Zato pacamo vsako seme, najboljše z univerzalnim sredstvom, ker moramo za specialna sredstva natančno poznati tudi bolezni, kar pa ni ravno lahko. Laneno seme in seme za prejo razkužimo le s suho paco, ker mu vlažna škoduje. Tudi zelenjadna semena pacamo, vendar je treba tu pri različnih sredstvih paziti, ker marsikatera sredstva, ki pri žitnih semenih nikakor ne škodujejo, tukaj povzročajo škodo. Posebno občutna so salatna, fižolna, korenčkova, paradižnikova semena. Le prav sčiščena in razkužena semena so nam porok dobre letine in vesele žetve.

Posestniki lastnega lova po bivšem avstrijskem zakonu dobijo na prošnjo dovoljenje za nadaljni lov in sicer do 31. 3. po končani vojni. Dovoljenje se dobi brezplačno in le za lastno osebo ali za člana družine. Predpogoj je, da je lastnik lova kmet in da svojega lova prej ni dal v najem. Za lovišče, ki je bilo v najemu, se mora plačati do 31. 3. po končani vojni ista najemnina.

Za semenska žita v manjših količinah so za Koroško in Štajersko določene dodatne cene in sicer za količine od 50 do 100 kg 0.5 Rpf na kg, od 25 do 50 kg 1 Rpf, po 25 kg 2 Rpf. To velja samo za priznana semenska žita, medtem ko se pri dovoljenem tržnem semenskem žitu ta dodatek ne sme pobirati.

Protektoratska vlada je predpisala za gotove po kmetijskem ministrstvu določene okraje obvezno setev konoplje. V poštev pridejo predvsem gorski okraji Češke in Moravske in velja predpis le za posestnike z nad 5 ha zemlje.

Razdolžitvena akcija kmetij v Vzhodni marki vidno napreduje. Tako je vloženih v Zgornjem Podonavju nad 18.000 prošenj, od katerih je 1.000 že uspešno rešenih, nadaljnih 3.800 pa vsaj deloma rešenih. 2.600 kmetij je bilo pogledanih in nad 4,1 milijonov RM izdanih za sanacijo kmetijstva. Ravno tako delujejo razdolžitveni uradi tudi v ostalih pokrajinah Vzhodne marke.

S skupno nabavo strojev so tudi mali posestniki lahko deležni ugodnosti kmetijskih strojev. Lep zgled za tako skupno delovanje daje soseščina Glaubendorf, ki je nabavila za skupno uporabo vseh kmetov in kmetovalcev parilnik za krompir, rezalni stroj za silo in čistilni stroj. Številke govorijo za tako skupno podjetje. S temi stroji so sparili v zadnjem letu 30 vagonov krompirja, zrezali 30 vagonov zelene krme in sčistili 8 vagonov žita.

Še vedno velja poziv: čim več krompirja! Izkušnje so pokazale, da odloča o količini krompirja v prvi vrsti seme. Ni vsaka vrsta krompirja za vsak okraj. V vzhodni Štajerski so dosegli z menjavo vrste še enkrat tako visoke uspehe. Zato si poskrbimo od svojih sosedov, ki so v zadnjem letu poskusili s tako menjavo in ugotovili večje donose, novo seme. Jako se priporočajo tele vrste: Ackersegen, Voran, Altgold, Priska, Jubel in Pepo. Poleg vprašanja vrste krompirja igra zelo važno vlogo tudi gnojenje. Sam hlevski gnoj ne zadostuje, temveč je treba gnojiti tudi z umetnimi gnojili in sicer gnojimo najuspešnejše na en joh 100 kg žveplenega amonijaka, 100 kg superfosfata in 130 kg kalijeve magnezije. Krompir sadimo v majniku in v prvih dneh junija in sicer v razdalji 30 do 35 cm, medtem ko je najbolj priporočljiva razdalja brazd približno 60 cm.

Saditev koruze mora ostati na sedanji višini. Kjer smo sadili med koruzo buče in fižol, jih bomo tudi še nadalje. Pred saditvijo pa moramo pogledati če koruzno zrno, ki ga hočemo saditi, tudi res vskali. O tem se prepričamo na ta način, da posadimo nekaj za saditev namenjenih zrn že sedaj v zemljo, ki jo hranimo v zaboju v topli sobi. Vprašanje vrste pri koruzi ni tako važno, zato pa je tem važneje gnojenje. Koruza zahteva več hlevskega gnoja kot krompir, zelo priporočljivo je tudi gnojenje z umetnimi gnojili. Zmes in količine so iste, kot smo jih navedli za gnojenje krompirja. Če pa naj volimo med gnojenjem krompirja ali koruze z umetnimi gnojili, dajmo prednost krompirju.

Žgano apno je učinkovitejše kot pa zmleti apnenec. V zemlji se spremeni v gašeno apno. Najceneji je kot odpadek apnenic. To gnojilo je primerno zlasti za mrzla, težka tla, ki so potrebna močnega rahljanja. Na peščenih zemljah prehitro razkraja hlevski gnoj. Najbolje ga je trositi jeseni ob suhem vremenu, toda ne neposredno pred setvijo. Manj priporočljivo ga je zaorati, bolje ga je samo z brano zavleči, da deluje na površju, kajti voda ga itak spira v globino.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Riba z zlatnikom. — Nek bolgarski ribič blizu Burgasa je lovil jesetre. V želodcu pravkar vjete ribe je v svoje veliko presenečenje našel velik zlatnik. Oddal ga je oblasti, ki je ugotovila, da gre za več sto let star arabski zlatnik. Morda je prišel na Bolgarsko v času, ko so tam živeli Turki. Ribič je dobil zanj prav čedno nagrado.

Ženin iz oblakov. — Gospodična Molly Morrison se je nedavno sprehajala ob morskem obrežju in ni niti malo mislila, da ji bo še isti dan padel njen bodoči mož dobesedno v naročje. Letalski častnik Balden je imel smolo: letalo se mu je vžgalo in komaj se je rešil s padalom v zračno praznino. V zadnjmem hipu se je padalo odprlo in častnik je padel 300 m od obrežja v morje tik pred gospodično Morrison. Molly, ki je kaj korajžna, je takoj skočila v morje in nezavestnega poročnika spravila na kopno. Mladi mož je kmalu okreval in se je svoji rešiteljici oddolžil s svečano poroko.

Prvi bankovec. — Leta 1684 v Kanadi niso imeli dovolj kovanega denarja. Treba pa je bilo plačati vojake francoskega kralja. Kanadska uprava si je domislila, da bo dala v promet zadolžnice, napisane na igralne karte. Na bankovcih se je vodja uprave osebno podpisal, da jamči za njihovo izplačilo v kovancih. Po prvem iznenadenju se je papirnati denar udomačil, ker je uprava predložene nakaznice takoj izplačala v kovanem denarju.

Nad 50.000 muslimanov je že priromalo letos v Mekko, ki je mohamedansko sveto mesto. Nedavno pa je karavana 500 romarjev našla žalostno smrt, predno je dosegla cilj. Nahajala se je sredi arabske puščave, ko jo zalotijo peščeni viharji in docela razkropijo. Čim je postala nesreča očitna, so poslali za karavano letala in policijo na kamelah, a za romarji ni bilo sledi. Po mesecu tavanja v puščaji je došlo nekaj sestradanih in obnemoglih romarjev do Palmire, večina pa jih je umrla strašne smrti v puščavskem pesku.

Tako se kaznuje ženska nezvestoba. — Godbenik Svetomir iz Požarevca je moral po poslih od doma. Medtem se je njegova mlada žena zabavala z drugimi moškimi. Svetomir je ženi po povratku ostrigel lase in ji obril glavo ter jo pustil v zasmeh vaščanom. Strogi mož je uverjen, da mu žena poslej ne bo delala več sramote.

Predor pod Panamskim kanalom. — Načrt predora pod Rokávskim zalivom med Francijo in Anglijo ni nov in so zagovorniki zanj vedno številnejši. V zadnjem času se govori o predoru pod Panamskim prekopom. Načrt je predložila Zedinjenim državam Panamska vlada in bi njegova izvedba stala okroglo 2 miljona dolarjev. Prekop je dolg 81 km in ga letno prevozi 6500 ladij. Pod kanalom bi prevažali predvsem avtomobile.

Boj za Južni tečaj. — Admiral Byrd, vodja ameriške ekspedicije v antarktiki, biva že več mesecev na tem najbolj divjem kraju zemlje. Sedaj je zaprosil za denar, da podaljša dobo bivanja do jeseni 1941. Izigral je dobro karto z izjavo, da je prvi zasadil ameriško zastavo na južnem tečaju, dočim so doslej pokrajino dosegli samo šele letalci, ki pa so jo samo preleteli. Predlagal je, naj se tod zgradi elektrarna na veter, letališče in sezidajo nekatere hiše za bivanje znanstvenikov. Res se mu je posrečilo, Američani so odpravili zanj ladjo z vsemi potrebščinami, da jim ustanovi resnično kolonijo na Južnem tečaju.

Po štetju iz leta 1937. je imela Evropa 523 milijonov prebivalcev, a leta 1650 samo 100 milijonov. V zadnjih 300 letih se je število njenega prebivalstva kaj hiro dvigalo in se je njena gostota petkrat povečala.

Na svetu je samo 36 mest z nad 1,000.000 prebivalcev, a samo šest jih ima nad 5 milijonov in sicer: Newyork, London, Berlin, Moskva, Tokio in Pariz. Mest z nad 100.000 prebivalcev je pa 540.

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. – **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.

Vabilo

na občni zbor **„Južnokoroške gospodarske zadruge v Sinčivasi,** registrovane zadruge z omejeno zavezo“, ki se vrši dne **17. aprila 1940** ob 16. uri v prostorih hranilnice in posojilnice v Velikovcu.

Dnevni red:

1. Sprememba pravil; — določitev deleža v RM (§ 9).
2. Sklepanje o deležnih doplačilih iz rezervnega zaklada.
3. Odobritev začetne bilance v RM s 1. 1. 1939.
4. Slučajnosti.

Ako ob napovedani uri občni zbor ni sklepčen, se vrši drugi občni zbor v smislu § 31 zadružnih pravil.

(19) **Načelstvo!**